

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/197380,Elzbieta-Strzeszewska-Sierzant-Wiktor-Stryjewski-Cacko.html>
26.02.2026, 23:59

Elżbieta Strzeszewska: Sierżant Wiktor Stryjewski „Cacko”

8 lutego 1949 r. w wyniku obławy zorganizowanej przez żołnierzy KBW oraz funkcjonariuszy UB i MO aresztowany został sierż. Wiktor Stryjewski „Cacko”, „Zbyszko”, „Wyrwicz”, żołnierz AK, ROAK, NZW, dowódca oddziału bojowego 11. Grupy Operacyjnej NSZ (NZW).

[Aparat bezpieczeństwa Podziemie antykomunistyczne Podziemie niepodległościowe \(Żołnierze Wyklęci\)](#)

18.01

Tego dnia, ok. godz. 8.30, do Grupy Operacyjnej KBW dotarła wiadomość, że:

„banda »Cacko« w sile 13 ludzi uzbrojona w broń automatyczna i granaty, podzielona na 2-wie grupy z której jedna grupa w sile 7 ludzi w tym 2-wie kobiety przebywa w m. Gałki Duże [...] gm. Mała Wieś pow. Płock [...]”.

Partyzancki szlak

„Cacko”, o którym mowa w donosie, to Wiktor Stryjewski „Cacko”, „Zbyszko”, „Wyrwicz”, żołnierz podziemia niepodległościowego, dowódca jednego z oddziałów bojowych NZW. Wiktor Stryjewski pochodził z drobnoszlacheckiej rodziny zamieszkałej w Żychowie w pow. sierpeckim. Był jednym z siedmiorga dzieci Leona i Stefanii z Załęskich.

Przed wybuchem II wojny światowej prowadził gospodarstwo rolne w rodzinnej miejscowości. W 1939 r. został powołany do wojska. Służył w III batalionie 23. Pułku Piechoty, stacjonującym stale w Działdowie. W czasie okupacji niemieckiej zaangażował się w działalność AK w Obwodzie Sierpc. Po zakończeniu wojny pracował w Służbie Ochrony Kolei w Raciążu i Sierpcu. W lutym 1946 r. został aresztowany za zabicie napastującego kobietę żołnierza WP (według innych źródeł żołnierza Armii Czerwonej).

„Lisa”, a następnie przez por. Franciszka Majewskiego „Słonego”. Brał udział w wielu akcjach przeciwko funkcjonariuszom UB i komunistycznej agenturze, w akcjach ekspropriacyjnych oraz w atakach na posterunki MO.

Uczestniczył m.in w walce z funkcjonariuszami bezpieki pod Okalewem k. Rypina (12 lipca 1947 r.) oraz w likwidacji Władysława Rypińskiego („Rypy”), dowódcy pepeerowskiej bojówki mordującej działaczy PSL i byłych żołnierzy podziemia niepodległościowego (11 października 1947 r.). Po podporządkowaniu oddziału 11. Grupie Operacyjnej NSZ (NZW) został dowódcą patrolu bojowego, działającego na terenie powiatów płockiego i płońskiego.

Obława

Do akcji przeciwko „bandzie »Cacko«” wyruszyli żołnierze z 4., 5. i 6. kompanii 9. Pułku KBW z obwodów Płock, Sierpc i Płońsk. Dołączyły do nich Grupy Operacyjne z obwodów Ciechanów i Przasnysz, a także funkcjonariusze MO i UB. Łącznie – według „Opisu operacji przeprowadzonej przeciwko bandzie »Cacko« w m. Gałki Duże (1236) gm. Mała Wieś pow. Płock w dniu 8.02.1949

r.” – w operacji wojskowej wzięło udział 297 funkcjonariuszy i żołnierzy KBW.

Zgodnie z przygotowanym planem, po przybyciu na miejsce, ok. godz. 10.00, wojsko szybko okrążyło wieś, a wydzielona grupa uderzeniowa wkroczyła do niej i skierowała się w kierunku posesji sołtysa, na terenie której – zgodnie z doniesieniem – mieli ukrywać się poszukiwani „bandyci”. Widząc zbliżających się żołnierzy KBW, członkowie oddziału otworzyli ogień.

Wymiana strzałów i wybuchy granatów wywołały pożar domu sołtysa, zmuszając oblężonych do wycofania się do zabudowań gospodarczych. Uwięzieni w płonącej pułapce, początkowo odmawiali poddania się. Ostatecznie jednak silny ostrzał zmusił ich do przerwania ognia i kapitulacji.

W wyniku prowadzonych pertraktacji, 8 lutego 1949 r., Wiktor Stryjewski „Cacko” i członkowie jego oddziału poddali się. W ręce bezpieki, oprócz dowódcy, wpadli: Zygfryd Kuliński „Albin”, Wacław Michalski „Jarząbek”, „Gałązka” i Janina Samoraj „Celinka”. Przy aresztowanych znaleziono broń, amunicję, granaty oraz częściowo spalone archiwum oddziału.

W trakcie walki zginął kuzyn Stryjewskiego – Ludomir Peczyński „Władek”. Dodatkowo, po ugaszeniu pożaru i przeszukaniu zabudowań, znaleziono ciała dwóch osób: Elżbiety Kozaneckiej „Basia” i Jana Kłobukowskiego „Janek”.

[Czytaj artykuł Elżbiety Strzeszewska *Sierżant Wiktor Stryjewski „Cacko”* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Aparat bezpieczeństwa, Podziemie antykomunistyczne, Żołnierze Wyklęci

Artykuł

Wiktor Stryjewski (pierwszy od prawej) podczas służby wojskowej w III batalionie 32. Pułku Piechoty w Działdowie, 1939 r. (fot. z zasobu IPN)